

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามอย่างมีโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูลดำเนินการโดยส่งแบบสอบถามให้ผู้ตกเป็นตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง และผู้วิจัยรอรับแบบสอบถามกลับด้วยตนเองในวันเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขคำตอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากรเป้าหมาย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สอนศาสนาอิสลามควบคู่กับการสอนสามัญ เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จากข้อมูลพบว่า โรงเรียนที่สอนศาสนาอิสลามควบคู่กับการสอนสามัญ มีทั้งหมด 14 โรงเรียน และมีนักเรียนจำนวน 6,065 คน โดยแบ่งเป็นนักเรียนชายจำนวน 3,210 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 2,855 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: ออนไลน์) ภูมิภาคผนวก ก ประกอบ

2.1.2 ขนาดตัวอย่าง

การศึกษานี้คำนวณขนาดของตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane (Yamane, 1977 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540: 71) จะได้จำนวนตัวอย่างดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \left(\frac{N}{1 + N(e)^2} \right)$$

เมื่อ

n = ขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้=.05

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} n &= \left(\frac{6,065}{1 + 6,065(.05)^2} \right) \\ &= \frac{6,065}{16.16} \\ &= 375.31 \end{aligned}$$

หมายความว่า จำนวนตัวอย่างที่น้อยที่สุด ไม่ควรต่ำกว่า 375 คน

2.1.3 วิธีการเลือกตัวอย่าง

จากการคำนวณขนาดของตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 375 ราย และเพื่อป้องกันปัญหาการส่งคืนแบบสอบถามไม่ครบและเพื่อความเหมาะสมกับขนาดประชากรที่ศึกษา ผู้วิจัยจึงกำหนดการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างไว้ 600 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) คือ

1. ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของโรงเรียนตามสังกัดของโรงเรียนที่สอนศาสนาอิสลามควบคู่กับการสอนสามัญปี 2553 เบื้องต้นพบว่าโรงเรียนที่สอนศาสนาอิสลามควบคู่กับการสอนสามัญในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งสิ้น 14 โรงเรียน โดยโรงเรียนดังกล่าวนั้นสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: ออนไลน์) สังกัดสำนักงานศึกษาเอกชน จำนวน 6 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2553: ออนไลน์) และสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 โรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: ออนไลน์)

2. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและครอบคลุมทุกโรงเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมีการเรียนการสอนศาสนาอิสลามควบคู่กับการสอนสามัญในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาทุกโรงเรียน โดยแบ่งตามสังกัดของโรงเรียนที่สอนศาสนาอิสลามควบคู่กับการสอนสามัญในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 600 ราย ผู้วิจัยกำหนดจำนวนตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนในสัดส่วนที่เท่าๆกัน โดยแบ่งออกเป็นชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 200 ราย ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 200 ราย และชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 200 ราย เพื่อให้เป็นตัวแทนของประชากรที่ศึกษา ใช้สูตรคำนวณหาขนาดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มด้วยวิธี Probability Proportional to Size หรือ PPS (William, 1977: 93 อ้างถึงใน มริน เปรมปรี, 2552: 57) ตามที่ปรากฏในตารางที่ 1

สูตร
$$n_h = \frac{n \times N_h}{N}$$

ซึ่งในที่นี้

- n_h = ขนาดของตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม
- N_h = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม
- N = จำนวนประชากรทั้งหมด
- n = ขนาดตัวอย่างทั้งหมด

ตัวอย่างเช่น การคำนวณหาขนาดตัวอย่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย

$$\begin{aligned} n_h &= \frac{501 \times 200}{2,117} \\ &= 47.33 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดตัวอย่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย มีจำนวน 47 ราย

ตารางที่ 1 รายชื่อโรงเรียน จำนวนนักเรียน และจำนวนนักเรียนที่ตกเป็นตัวอย่างที่คำนวณได้
แต่ละโรงเรียนจำแนกตามโรงเรียนที่สังกัด ดังนี้

ชื่อโรงเรียน	พื้นที่เขต	จำนวน นักเรียน	ขนาด ตัวอย่าง	นักเรียน ม.1	จำนวน ตัวอย่าง	นักเรียน ม.2	ขนาด ตัวอย่าง	นักเรียน ม.3	ขนาด ตัวอย่าง
โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา									
1. โรงเรียนอิสลามวิทยาลัย แห่งประเทศไทย	ทุ่งครุ	1,526	150	501	47	538	52	487	51
โรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาเอกชน									
1. โรงเรียนบางกอกศึกษา และบางกอกวิทยาลัยมูลนิธิ	ลาดพร้าว	410	41	151	14	129	13	130	14
2. โรงเรียนอิสลามสันติชน	ลาดพร้าว	768	76	247	23	241	23	280	30
3. โรงเรียนอัลกุรออ์วิทยา	ประเวศ	220	22	70	7	81	8	69	7
4. โรงเรียนศาสนวิทยา	หนองจอก	250	25	96	9	70	7	84	9
5. โรงเรียนอัลวารุ้ญอิสลาม	ห้วยขวาง	83	9	23	2	36	4	24	3
6. โรงเรียนสอนศาสนา ศาสนูปถัมภ์	ประเวศ	167	17	61	6	32	3	74	8
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร									
1. โรงเรียนสุเหร่าทรายกองดิน	มีนบุรี	582	58	234	22	191	19	157	17
2. โรงเรียนสุเหร่าลำแขก	หนองจอก	284	28	96	9	100	10	88	9
3. โรงเรียนสุเหร่าจรเข้ขบ	ประเวศ	242	24	94	9	76	7	72	8
4. โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน	วัฒนา	153	15	44	4	61	6	48	5
5. โรงเรียนสุเหร่าชีรอ	สะพานสูง	115	12	44	4	58	7	13	7
6. โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ	คลองสามวา	398	38	128	12	141	14	129	12
7. โรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรค์มัธยม	หนองจอก	867	85	328	32	300	28	239	25
รวม		6,065	600	2,117	200	2,054	200	1,894	200

3. เนื่องด้วยหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน ได้กำหนดไว้ว่า การเข้าร่วมเป็นกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจ โดยผู้เข้าร่วมเป็นกลุ่มประชากรสามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกขณะ โดยไม่สูญเสียประโยชน์ที่พึงได้รับ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีการเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1) หลังจากได้รายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนตัวอย่างแล้ว ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างจะได้มาด้วยการใช้วิธีการอาสาสมัคร โดยให้ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างมีความสะดวกใจมากที่สุดที่จะเข้าร่วมโครงการในรูปของการอาสา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือ เรื่องขออนุญาตทางโรงเรียนเข้าไปรับสมัครอาสาสมัครตอบแบบสอบถามโดยการเปิดรับสมัครอาสาสมัครในช่วงพักเที่ยงและช่วงเวลาหลังเลิกเรียนของโรงเรียนเพื่อไม่ให้เป็นภาระละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของนักเรียนแต่ให้เป็นไปโดยความสมัครใจในการให้ข้อมูล โดยจำนวนอาสาสมัครที่เปิดรับในแต่ละโรงเรียน จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษาและเพศในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่าง (อาสาสมัครตอบแบบสอบถาม) จำแนกตามชั้นปีและเพศ

ชื่อโรงเรียน	มัธยมศึกษา ปีที่ 1		รวม	มัธยมศึกษาปี ที่ 2		รวม	มัธยมศึกษาปี ที่ 3		รวม	รวม ทั้งหมด
	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง		ชาย	หญิง		
1. โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา										
1. โรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย	23	24	47	26	26	52	25	26	51	150
2. โรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาเอกชน										
1. โรงเรียนบางกอกศึกษาและบางกอกวิทยามูลนิธิ	7	7	14	6	7	13	7	7	14	41
2. โรงเรียนอิสลามสันติชน	12	11	23	12	11	23	15	15	30	76
3. โรงเรียนอัลกรุรออวิทยา	4	3	7	4	4	8	4	3	7	22
4. โรงเรียนศาสนวิทยา	5	4	9	3	4	7	4	5	9	25
5. โรงเรียนอัลวารุ่นอิสลาม	1	1	2	2	2	4	2	1	3	9
6. โรงเรียนสอนศาสนาศาสนาสุปัมภัก	3	3	6	1	2	3	4	4	8	17
3. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร										
1. โรงเรียนสุเหร่าทรายกองดิน	11	11	22	10	9	19	9	8	17	58
2. โรงเรียนสุเหร่าลำแขก	4	5	9	5	5	10	5	4	9	28
3. โรงเรียนสุเหร่าจระเข้ขบ	4	5	9	4	3	7	4	4	8	24
4. โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน	2	2	4	3	3	6	2	3	5	15
5. โรงเรียนสุเหร่าชีรอ	2	2	4	3	3	6	1	1	2	12
6. โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ	6	6	12	7	7	14	6	6	12	38
7. โรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรณ์	16	16	32	14	14	28	12	13	25	85
รวม	100	100	200	100	100	200	100	100	200	600

3.2) เมื่อได้จำนวนอาสาสมัครตอบแบบสอบถามที่ต้องการ ผู้วิจัยได้มอบหนังสือสำหรับการขออนุญาตจากผู้ปกครอง โดยผู้วิจัยได้ทำหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยสำหรับนักเรียน และหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยสำหรับผู้ปกครอง/ผู้ดูแล โดยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ที่ต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่องนี้ โดยให้ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 25-30 นาที จำนวน 120 ข้อ ด้วยตนเอง โดยมอบให้นักเรียนในช่วงพักเที่ยงและช่วงเวลาดังเลิกเรียนของโรงเรียน ในกรณีที่ผู้ปกครองมารับในช่วง

หลังเลิกเรียน ก็ได้รับหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยสำหรับนักเรียน และหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยสำหรับผู้ปกครอง/ผู้ดูแล ได้กลับทันที แต่ถ้าผู้ปกครองไม่ได้มารับนักเรียนด้วยตนเอง ก็จะนัดกับนักเรียนในวันรุ่งขึ้น ให้นำหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยสำหรับนักเรียน และหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยสำหรับผู้ปกครอง/ผู้ดูแล มายังผู้วิจัย โดย ผู้วิจัยก็ส่งแบบสอบถามให้ผู้ตกเป็นตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง และผู้วิจัยรอรับแบบสอบถามกลับด้วยตนเองในวันเดียวกัน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

การศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามอย่างมีโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิด เอกสาร และงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพตนเอง จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นหรือข้อเสนอแนะ

สำหรับแบบสอบถามที่สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 7 ส่วน (ดูรายละเอียดภาคผนวก ข) ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียน

ส่วนที่ 2 การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งอาศัยแนวคิดหลักปฏิบัติ (รูกันอิสลาม) (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2535: 46-117) และหลักปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเอง นำมาใช้ให้เหมาะสมกับงานวิจัยครั้งนี้

ส่วนที่ 3 ความรู้ด้านสุขภาพ เป็นการประยุกต์แนวคำถามจากงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องก่อนหน้านี้ คืองานวิจัยของ นวรัตน์ จิรโคภิน (2549) รุ่งทิพย์ ศรพรหมมาศ (2548) ถนอมวรรณ อยู่ขำ (2547) สิริวรรณ เคนผาพงศ์ (2543) การศึกษางานวิจัยเครื่องชี้วัดคนไทยสุขภาพดี ในกลุ่มสุขภาพวัยรุ่น (13-18 ปี) โดยพรพันธ์ บุญยรัตพันธุ์และคณะ (2548) และงานศึกษาวิจัย เรื่องการบูรณาการองค์ความรู้บทบัญญัติศาสนาอิสลามกับการสร้างเสริมสุขภาพ: อาหารและโภชนาการและหลักการอิสลามที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพและการสาธารณสุข โดยซอเฟียห์ นิมะและคณะ (2552)

ส่วนที่ 4 เจตคติด้านสุขภาพ ซึ่งสร้างจากแนวคิดว่าด้วยเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพตนเองของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) โดยอาศัยแนวคำถามจากงานวิจัยของจิราภรณ์ เทพหนู (2540) โดยเป็นการนำมาปรับใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้

ส่วนที่ 5 ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ และความเชื่ออำนาจบุคคลากรทางสาธารณสุขด้านสุขภาพ ซึ่งอาศัยแนวคำถามจากงานวิจัยของเบญจมาศ นาควิจิตร (2551) จุฬาทิ กุลฉิม (2548) วิลาสินี แผ้วชนะ (2541) และวราภรณ์ นารินทร์ (2540) โดยนำมาปรับใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้

ส่วนที่ 6 การดูแลสุขภาพตนเองและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งอาศัยเนื้อหาความรู้จาก การศึกษางานวิจัยของ ถนอมวรรณ อยู่ขำ (2547) รุ่งทิพย์ ศรพรหมมาศ (2548) รอสานี เจาะอาแซ (2548) นวรัตน์ จิรโคภิน (2549) พิชญ์สินี วาณิชพราหม์ (2549) กรรณิกา ไชยประสิทธิ์ (2549) สิริวรรณ เคนผาพงศ์ (2543) ประกอบกับงานศึกษาวิจัยเครื่องชี้วัดคนไทยสุขภาพดี ในกลุ่ม สุขภาพวัยรุ่น (13-18 ปี) โดยพรพันธ์ บุญยรัตพันธุ์และคณะ (2548) และผลการวิจัย เรื่อง การบูรณาการองค์ความรู้ทบทวนประวัติศาสตร์อิสลามกับการสร้างเสริมสุขภาพ: อาหารและ โภชนาการและหลักการอิสลามที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพและการสาธารณสุข โดยซอเฟียะห์ นิมะ และคณะ (2552)

ส่วนที่ 7 การรับข้อมูลด้านสุขภาพ ซึ่งอาศัยแนวคำถามจากงานวิจัยของจุฬาลักษณ์ (2548) ประกอบกับแนวทางการวิเคราะห์ผู้รับสารของยุบล เบ็ญจรงค์กิจ (2542)

จากนั้นผู้วิจัย ทำการทดสอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการทดสอบ ดังนี้

1) การทดสอบหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ในส่วนคำถามที่ เกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพ เพื่อให้มีความยากง่ายพอเหมาะกับผู้ตอบ และมีอำนาจในการจำแนก สิ่งที่ต้องการวัด คือ สามารถแยกผู้รู้กับผู้ไม่รู้ออกจากกันได้อย่างชัดเจน โดยพิจารณาค่าความยาก ง่ายของคำตอบจากการใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละข้อ เนื่องจากค่าคะแนน ความรู้ของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเท่ากับ 0-1 ดังนั้น ถ้าค่าคะแนนเข้าใกล้ 1 แสดงว่าข้อคำถามนั้นง่าย เกินไป แต่ถ้าข้อคำถามเข้าใกล้ 0 แสดงว่าข้อคำถามนั้นยากเกินไป ซึ่งข้อคำถามที่มีค่าความยาก ง่ายพอเหมาะ ควรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.2-0.8 คะแนน (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540: 197)

ข้อคำถามวัดความรู้ด้านสุขภาพ การตรวจสอบหาความยากง่ายและอำนาจ จำแนกจะทำพร้อมกัน สูตรที่คำนวณหาโดยประมาณ คือ สูตรของจอห์นสัน (Johnson, 1951 อ้างถึงในศิริชัย กาญจนวาสี, 2544: 181-184) โดยนำมาตรวจให้คะแนนของแต่ละคน เรียงคนที่ ได้คะแนนจากมากไปหาน้อย แล้วแบ่งเป็นกลุ่มสูงกับกลุ่มต่ำ ร้อยละ 27 จากนั้นนำกลุ่มสูงและ กลุ่มต่ำไปหาจำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ แล้วแทนค่าในสูตร

$$p = \frac{R_H + R_L}{N_H + N_L}$$

หรือ

$$p = \frac{P_H + P_L}{2}$$

$$r = \frac{R_H - R_L}{N_H \text{ or } N_L}$$

หรือ

$$r = P_H - P_L$$

ในเมื่อ

$$p = \text{ความยากง่าย}$$

$$r = \text{อำนาจจำแนก}$$

$$R_H = \text{จำนวนผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มสูง}$$

$$R_L = \text{จำนวนผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ}$$

$$N_H = \text{จำนวนผู้ที่ตอบทั้งหมดในกลุ่มสูง}$$

$$N_L = \text{จำนวนผู้ที่ตอบทั้งหมดในกลุ่มต่ำ}$$

$$P_H = \frac{R_H}{N_H} \quad \text{และ} \quad P_L = \frac{R_L}{N_L}$$

2) การทดสอบค่าความเชื่อมั่นในส่วนชุดของข้อคำถามที่เกี่ยวกับเจตคติด้านสุขภาพ ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ และความเชื่ออำนาจผู้อื่นด้านสุขภาพ ตามแบบสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability coefficient) อัลฟาของครอนบาค เพื่อให้มีความเชื่อถือได้ โดยตามปกติแล้วค่าความเชื่อมั่นในความสอดคล้องของชุดข้อคำถามที่ยอมรับได้ ควรมีค่ามากกว่า 0.7 (สุชาติ ประสิทธิ์สินธุ์, 2544: 254)

ผลจากการทดสอบ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ผลจากการทดสอบแบบสอบถาม และผลจากการทดสอบกลุ่มตัวอย่างจริง รายละเอียดของการศึกษาในส่วนนี้ มีดังนี้

1) ผลจากการทดสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัย ได้ทำการทดสอบแบบสอบถามกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่กับการสอนสามัญ และมีลักษณะทางประชากรที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา เพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสม ซึ่งในกรณีนี้คือ โรงเรียนอิสลามสมุทรปราการ (มะซอฮุนุสรณ์) อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยตัวอย่างจำนวน 60 ตัวอย่าง

จากการทดสอบความยากง่ายและอำนาจจำแนกรายข้อ พบว่า มีข้อคำถามความรู้ด้านสุขภาพ ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ความยากง่ายและ/หรืออำนาจจำแนกจำนวน 5 ข้อ ผู้วิจัยจึงตัดข้อคำถามเหล่านั้นออก ผลที่ได้พบว่า มีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ จากข้อคำถามทั้งหมด 25 ข้อ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถามเจตคติด้านสุขภาพ ได้ค่าประมาณ 0.8 และค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถามความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ ได้ค่าประมาณ 0.8 ส่วน

ความเชื่ออำนาจผู้อื่นด้านสุขภาพ ได้ค่าประมาณ 0.8 จึงสรุปได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของข้อคำถามทั้งหมดเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

2) ผลจากการทดสอบกลุ่มตัวอย่างจริง

ผู้วิจัย ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามอย่างมีโครงสร้าง จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 600 ราย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สอนศาสนาอิสลามที่มีอยู่ทั้งหมด 14 โรงเรียน เขตกรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้ ได้รับคำแนะนำจากกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้เพิ่มตัวแปรการสูบบุหรี่ ในแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพ โดยผู้วิจัยได้เพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในคำถามข้อที่ 310 และ 311 และเจตคติด้านสุขภาพ โดยผู้วิจัยได้เพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในคำถามข้อที่ 406 และ 407 ตามคำแนะนำจากกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ด้วย เนื่องจากตัวแปรการสูบบุหรี่ เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลกระทบและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งอยู่ในวัยที่อยากรู้อยากลอง โดยอาจจะเริ่มจากการสูบบุหรี่ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพผู้สูบแล้วยังนำไปสู่ความเสี่ยงของการเกิดโรคต่างๆ คือ โรคมะเร็งปอด โรคถุงลมโป่งพอง หลอดลมอักเสบ หัวใจและหลอดเลือดตีตัน มะเร็งช่องปาก มะเร็งหลอดอาหารและกระเพาะอาหาร (มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, 2553: ออนไลน์)

ผลการทดสอบความยากง่ายและอำนาจจำแนกรายข้อ พบว่า ข้อคำถามความรู้ด้านสุขภาพ จำนวน 21 ข้อ ผ่านเกณฑ์ความยากง่ายและ/หรืออำนาจจำแนกจำนวน 18 ข้อ และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 ข้อ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถามเจตคติด้านสุขภาพ ได้ค่าประมาณ 0.7 และค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถามความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ ได้ค่าประมาณ 0.7 ส่วนความเชื่ออำนาจผู้อื่นด้านสุขภาพ ได้ค่าประมาณ 0.7 จึงสรุปได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของข้อคำถามทั้งหมดเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่เป็นเอกสารและแหล่งข้อมูลปฐมภูมิด้วยการเก็บข้อมูลของนักเรียน ดังนี้

2.3.1 ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ: การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการเก็บข้อมูล เพื่อศึกษาแนวคิด ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลสถิติ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม การสุ่มตัวอย่าง และประกอบกรวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.2 ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ: การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งข้อมูลที่รวบรวมจากแบบสอบถามนั้นจะถูกเก็บเป็นความลับ มีการนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล และเมื่อการวิจัยเสร็จสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยได้ทำลายแบบสอบถามทั้งหมด ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งเพศชายและเพศหญิงที่ผู้วิจัยได้ขออนุญาตทางโรงเรียนเข้าไปตั้งซุ้มรับสมัคร ผู้อาสาสมัครตอบแบบสอบถามในช่วงพักเที่ยงและช่วงหลังเลิกเรียนภายในวันเดียวกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง และผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามคืนเมื่อกรอกเสร็จ

2.4 นิยามศัพท์

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัย ให้นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องดังนี้

การดูแลสุขภาพตนเอง หมายถึง การปฏิบัติหรือการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันของวัยรุ่นมุสลิมที่กระทำอย่างจริงจังโดยมีเป้าหมายเพื่อการดำรงชีวิต ด้านสุขภาพ เพื่อให้ตนเองมีสุขภาพที่ดี ซึ่งประกอบด้วยการดูแลสุขภาพตนเอง 3 ด้าน ได้แก่ การดูแลที่จำเป็นโดยทั่วไป การดูแลตนเองตามระยะพัฒนาการ และการดูแลตนเองเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

วัยรุ่นมุสลิม หมายถึง นักเรียนวัยรุ่นที่นับถือศาสนาอิสลามและกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2553 ในเขตกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่สอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีการเรียนการสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญควบคู่กันไป ในเขตกรุงเทพมหานคร

2.5 นิยามตัวแปร

2.5.1 ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามของการศึกษานี้ คือ การดูแลสุขภาพตนเองของวัยรุ่นมุสลิม ซึ่งประกอบด้วยการดูแลสุขภาพตนเอง 3 ด้าน คือ การดูแลที่จำเป็นโดยทั่วไป การดูแลตนเองตามระยะพัฒนาการ และการดูแลตนเองเมื่อเกิดการเจ็บป่วย ได้แก่ การบริโภคอาหารและยา การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การออกกำลังกาย การพักผ่อน การจัดการความเครียด และพฤติกรรมทางเพศ เป็นการวัดแบบจัดช่วง (Interval Scale) จากคะแนนของการปฏิบัติหรือกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้มีสุขภาพดี และเป็นการสร้างคำถามทางบวกและคำถามทางลบ โดยมีคำตอบให้เลือก 3 ตัวเลือก คือ ไม่เคยปฏิบัติเลย ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และปฏิบัติเป็นประจำ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คำถามทางบวก	คำถามทางลบ	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	ไม่เคยปฏิบัติเลย	2
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	1
ไม่เคยปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นประจำ	0

ดังนั้นข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 31 ข้อ มีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน และคะแนนสูงสุดเท่ากับ 62 คะแนน

2.5.2 ตัวแปรอิสระ

การศึกษาครั้งนี้แบ่งตัวแปรอิสระ เป็น 4 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยด้านประชากร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม และปัจจัยด้านจิตวิทยา วัฒนธรรม

ปัจจัยด้านประชากร ประกอบด้วย 5 ตัวแปร คือ

1. เพศ หมายถึง รูปที่แสดงให้ทราบว่า เป็นหญิงหรือชายของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม เป็นการวัดแบบจัดกลุ่ม (Nominal Scale) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2. ระดับชั้นการศึกษา หมายถึง ระดับชั้นของการศึกษาของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ ณ ปัจจุบัน เป็นการวัดแบบจัดอันดับ (Ordinal Scale) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) มัธยมศึกษาปีที่ 1
- 2) มัธยมศึกษาปีที่ 2
- 3) มัธยมศึกษาปีที่ 3

3. ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสม หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมของทุกวิชา นับตั้งแต่เริ่มเรียนในการศึกษาภาคต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงการศึกษาภาคต้นของปีการศึกษา 2553 มีระดับการวัดแบบจัดอันดับ (Ordinal Scale) แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

- 1) ต่ำกว่า 2.00
- 2) 2.01 – 2.75
- 3) 2.76 – 3.25
- 4) 3.26 – 3.59
- 5) 3.60 – 4.00

4. **จำนวนสมาชิกในครัวเรือน** หมายถึง จำนวนสมาชิกทั้งหมดของครัวเรือนที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีระดับการวัดแบบอัตราส่วน (Ratio Scale) ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้จัดกลุ่มใหม่เป็นการวัดแบบจัดอันดับ (Ordinal Scale) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) 2-6 คน
- 2) 7-11 คน
- 3) 12 คนขึ้นไป

5. **สถานภาพการสมรสของผู้ปกครอง** หมายถึง สถานะการใช้ชีวิตคู่ตามที่ เป็นอยู่จริงของผู้ปกครองของนักเรียน ซึ่งมีระดับการวัดแบบจัดกลุ่ม (Nominal Scale) โดยแบ่ง ออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

- 1) อยู่ด้วยกัน
- 2) หม้าย
- 3) หย่า
- 4) แยกกันอยู่
- 5) อื่นๆระบุ.....

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ

1. **อาชีพของผู้ปกครอง** หมายถึง อาชีพหลักที่ผู้ปกครองของนักเรียนใช้เวลา ส่วนใหญ่ ในการประกอบอาชีพ เป็นการวัดแบบจัดกลุ่ม (Nominal Scale) โดยการศึกษาในครั้งนี้ แบ่งอาชีพผู้ปกครองของนักเรียน ออกเป็น 6 กลุ่ม คือ

- 1) เกษตรกรรมของตนเองหรือครอบครัว คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน ประมง หรือ เลี้ยงสัตว์
- 2) ค้าขาย
- 3) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
- 4) รับจ้างในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการ หรือรับจ้างทั่วไป
- 5) ทำงานบ้าน
- 6) ไม่ได้ประกอบอาชีพ

2. **เงินใช้จ่ายที่ได้รับของนักเรียน** หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับต่อเดือน ไม่รวมค่าเล่าเรียนและค่าที่พัก ซึ่งมีระดับการวัดแบบอัตราส่วน (Ratio Scale) ทั้งนี้ในการ

วิเคราะห์ข้อมูล ได้จัดกลุ่มใหม่เป็นการวัดแบบจัดอันดับ (Ordinal Scale) โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

- 1) 300-999 บาท
- 2) 1,000-1,999 บาท
- 3) 2,000-2,999 บาท
- 4) 3,000 บาทขึ้นไป

3. รายได้ของครอบครัว หมายถึง รายได้โดยรวมของบุคคลในครอบครัว ประกอบด้วย รายได้ของบิดาและ/หรือมารดาและ/หรือบุตรที่ประกอบอาชีพ มีรายได้และให้การอุดหนุนครอบครัว รวมแล้วเฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งมีระดับการวัดแบบอัตราส่วน (Ratio Scale) ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้จัดกลุ่มใหม่เป็นการวัดแบบจัดอันดับ (Ordinal Scale) โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

- 1) 2,000-9,999 บาท
- 2) 10,000-19,000 บาท
- 3) 20,000-49,000 บาท
- 4) 50,000 บาทขึ้นไป

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ประกอบด้วย 5 ตัวแปร คือ

1. ผู้ที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วย หมายถึง ผู้ที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย และเป็นผู้ที่มีบทบาทในการคุ้มครองดูแลนักเรียน เป็นการวัดแบบจัดกลุ่ม (Nominal Scale) โดยแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม คือ

- 1) บิดาและมารดา
- 2) บิดา
- 3) มารดา
- 4) ญาติ
- 5) บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติ
- 6) อยู่คนเดียว

2. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง การศึกษาชั้นสูงสุดที่ผู้ปกครองของนักเรียนสำเร็จการศึกษา เป็นการวัดแบบจัดอันดับ (Ordinal Scale) โดยแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม คือ

- 1) ไม่ได้เรียนหนังสือ
- 2) ป.1- ป.6 หรือ ป.7

- 3) ม.1-ม.3
- 4) ม.4-ม.6 หรือ ปวช.
- 5) ปวส. หรือ อนุปริญญา
- 6)ปริญญาตรี
- 7) สูงกว่าปริญญาตรี

3. การรับข้อมูลด้านสุขภาพ หมายถึง ความถี่ของการรับข้อมูลด้านสุขภาพจากแหล่งต่างๆ ภายในระยะเวลา 1 ปี เป็นการวัดแบบจัดช่วง (Interval Scale) ซึ่งมีข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ จากนั้นนำคะแนนมารวมกัน มีคะแนนต่ำสุด 0 คะแนน และคะแนนสูงสุด 26 คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- บ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน
- นานๆครั้ง	ให้	1	คะแนน
- ไม่ได้รับ	ให้	0	คะแนน

4. เขตที่ตั้งของโรงเรียน หมายถึง บริเวณเขตพื้นที่การศึกษาของโรงเรียนที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน เป็นการวัดแบบจัดกลุ่ม (Nominal Scale) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) เขตชั้นใน
- 2) เขตชั้นกลาง
- 3) เขตชั้นนอก

5. สังกัดของโรงเรียน หมายถึง ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันตามลักษณะของการกำกับดูแล เป็นการวัดแบบจัดกลุ่ม (Nominal Scale) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) โรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาเอกชน
- 2) โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา/สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านจิตวิทยาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 5 ตัวแปร

1. ความรู้ด้านสุขภาพ หมายถึง ระดับความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพทั้ง 3 ด้าน คือ การดูแลที่จำเป็นโดยทั่วไป การดูแลตนเองตามระยะพัฒนาการ และการดูแลตนเองเมื่อเกิดการเจ็บป่วย ได้แก่ การบริโภคอาหารและยา การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การออกกำลังกาย การพักผ่อน การจัดการความเครียด และพฤติกรรมทางเพศ เป็นการวัดแบบจัดช่วง (Interval Scale)

จากข้อคำถามจำนวน 21 ข้อ ถ้าตอบถูกจะได้ 1 คะแนน และถ้าตอบผิดจะไม่ได้คะแนน จากนั้น นำคะแนนมารวมกัน ได้คะแนนต่ำสุด 0 คะแนน คะแนนสูงสุด 21 คะแนน

2. **เจตคติด้านสุขภาพ** หมายถึง เจตคติของนักเรียนต่อการดูแลสุขภาพตนเอง ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ประการด้วยกัน คือ ความรู้เชิงประเมินค่าว่ามีประโยชน์หรือโทษ ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ และความพร้อมที่จะกระทำ โดยเป็นไปตามความคิดและความรู้สึกในการดูแลสุขภาพตนเอง เป็นการวัดแบบจัดช่วง (Interval Scale) ได้แก่ แบบประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จากข้อคำถามจำนวน 22 ข้อ นำคะแนนมารวมกัน ได้คะแนนต่ำสุด 22 คะแนน และคะแนนสูงสุด 110 คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คำถามทางบวก	คำถามทางลบ	คะแนน
น้อยที่สุด	มากที่สุด	1
น้อย	มาก	2
ปานกลาง	ปานกลาง	3
มาก	น้อย	4
มากที่สุด	น้อยสุด	5

3. **ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ** หมายถึง ระดับความเชื่อว่า การที่ตนเองมีสุขภาพดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับกระทำของตนเอง เป็นการวัดแบบจัดช่วง (Interval Scale) โดยมีคำตอบให้เลือก 5 ตัวเลือก คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด และนำคะแนนมารวมกัน จากข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ นำคะแนนมารวมกัน ได้คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน และคะแนนสูงสุด 20 คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คำตอบ	คะแนน
จริงมากที่สุด	5
จริงมาก	4
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	2
จริงน้อยสุด	1

4. **ความเชื่ออำนาจผู้อื่นด้านสุขภาพ** หมายถึง ระดับความเชื่อที่ว่า การพบบุคลากรสาธารณสุขสม่ำเสมอ ทำตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ จัดเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะทำให้ตนเองมีสุขภาพดี เป็นการวัดแบบจัดช่วง (Interval Scale) โดยมีคำตอบให้เลือกและการให้คะแนน เช่นเดียวกับความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ มีข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ นำคะแนนมารวมกัน ได้คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน และคะแนนสูงสุด 20 คะแนน

5. การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาในการดำเนินชีวิตประจำวันของมุสลิมทุกคนจะต้องปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอิสลามตามหลักปฏิบัติ 5 ประการ ได้แก่ การปฏิญาณตน การละหมาด การถือศีลอด การบริจาคซะกาต และการประกอบพิธีฮัจญ์ สำหรับการบริจาคซะกาต เป็นหลักปฏิบัติสำหรับมุสลิมที่มีความพร้อมทั้งด้านทุนทรัพย์ และการประกอบพิธีฮัจญ์ เป็นหลักปฏิบัติสำหรับผู้ที่มีความสามารถทั้งร่างกายและทุนทรัพย์

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยในกลุ่มวัยรุ่นมุสลิม ซึ่งเป็นวัยที่ไม่มีความพร้อมด้านทุนทรัพย์ เนื่องจากไม่มีรายได้หลักเป็นของตนเองทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหลักปฏิบัติใน 2 ประการนี้ได้ ดังนั้นจึงศึกษาเฉพาะการปฏิญาณตน การละหมาด และการถือศีลอด เท่านั้น

โดยแบ่งระดับการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียน ประกอบด้วย การปฏิญาณตน การละหมาด และการถือศีลอด เป็นการวัดแบบจัดช่วง (Interval Scale) จากคะแนนของการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา และเป็นการสร้างคำถามทางบวก และคำถามทางลบ โดยมีคำตอบให้เลือก 3 ตัวเลือก คือ ไม่เคยปฏิบัติเลย ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และปฏิบัติเป็นประจำ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คำถามทางบวก	คำถามทางลบ	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	ไม่เคยปฏิบัติเลย	2
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	1
ไม่เคยปฏิบัติเลย	ปฏิบัติเป็นประจำ	0

ดังนั้นข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 13 ข้อ มีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน และคะแนนสูงสุดเท่ากับ 26 คะแนน

2.6 การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดูแลสุขภาพตนเองของวัยรุ่นมุสลิม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สอนศาสนาอิสลาม เขตกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ในการนำเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนั้น เป็นการนำเสนอโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติร้อยละ ส่วนข้อมูลระดับช่วงนำเสนอข้อมูลเพิ่มด้วยค่าคะแนนต่ำสุด ค่าคะแนนสูงสุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) เพื่อศึกษา ค่าเฉลี่ยรวมของการดูแลสุขภาพตนเอง โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระดับ 2 ตัวแปร คือ ตัว

แปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งเป็นการศึกษาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่างๆตาม
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้วิธี
วิเคราะห์ถดถอย เนื่องจากการดูแลสุขภาพตนเองมีการวัดแบบจัดช่วง อนึ่งก่อนที่จะทำการ
วิเคราะห์การถดถอยนั้น ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบข้อมูลตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอย
เพื่อไม่ให้เกิดความคลื่อนคลาดและขาดความน่าเชื่อถือ ได้แก่ ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมี
ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง ค่าความแปรปรวนของค่าคลื่อนคลาดเป็นค่าคงที่ ค่าคลื่อนคลาดมีการ
แจกแจงแบบปกติ และค่าคลื่อนคลาดเป็นอิสระต่อกัน โดยกำหนดการวิเคราะห์ดังนี้

3.1) การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)
เพื่อทดสอบสมมติฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05 หรือไม่ และมีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่

3.2) การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ (Multiple Regression Analysis)
เพื่อศึกษาว่าตัวแปรอิสระทั้งกลุ่ม สามารถอธิบายการแปรผันของตัวแปรตามได้เพียงใด และเมื่อ
ควบคุมอิทธิพลของตัวแปรตัวอื่นแล้ว ตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่สามารถอธิบายการแปรผันของตัว
แปรตาม

3.3) การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุขั้นตอน (Stepwise Regression
Analysis) เพื่อศึกษาว่าตัวแปรอิสระตัวใดสามารถอธิบายการแปรผันของตัวแปรตามได้ดีที่สุด
และตัวแปรอิสระตัวใดที่สามารถเพิ่มอำนาจการอธิบายการแปรผันของตัวแปรตามในลำดับถัดไป
และตัวแปรเหล่านี้ สามารถอธิบายการแปรผันของตัวแปรตามได้มากน้อยเพียงใด

2.7 ขอบเขตของการศึกษา

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษากลุ่มวัยรุ่นมุสลิม ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สอนศาสนาอิสลาม เขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่ง
อาจมีลักษณะการดูแลสุขภาพตนเองแตกต่างจากประชากรในพื้นที่อื่น ดังนั้นการนำงานวิจัยใน
ครั้งนี้ไปประกอบในการศึกษาหรือใช้ในการอ้างอิง จึงควรทำด้วยความระมัดระวัง

2.8 ข้อจำกัดของการศึกษา

ด้วยข้อจำกัดของเวลาและงบประมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูล
โดยใช้แบบสอบถามเท่านั้น ผู้วิจัยไม่สามารถสังเกตการดูแลสุขภาพตนเองของวัยรุ่นมุสลิม